

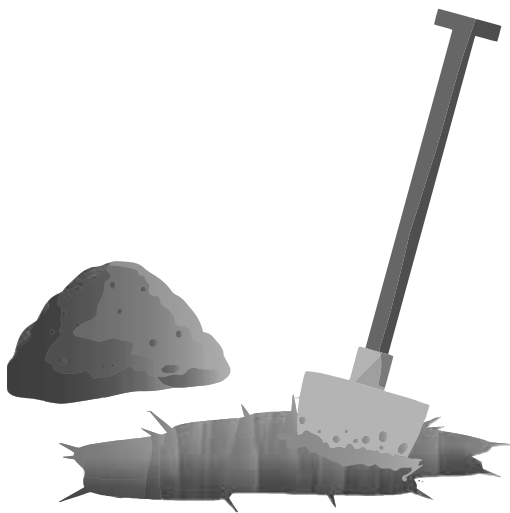
ÇUKURLAR

LOUIS SACHAR

ÇUKURLAR

LOUIS SACHAR

 tudem

ÇUKURLAR

© 2021, Tudem Eğitim Hizmetleri San. Tic. AŞ
1476/1 Sok. No:10/51 Alsancak-Konak/İZMİR

metin hakları © 1998, Louis Sachar

İlk baskı 2000 yılında Amerika Birleşik Devletleri'nde *Holes* adı ile Random House Children's Books markası olan Yearling tarafından gerçekleştirilmiştir.

Kitabın Türkçe yayın hakları AnatoliaLit Telif Ajansı aracılığıyla alınmıştır.

YAZAR: Louis Sachar
TÜRKÇELEŞTİREN: İpek Güneş Çıgay
EDİTÖR: Yağmur Yavaş Aydın
DÜZELTİ: Ümit Mutlu
KAPAK TASARIMI: Kaan Kayhan Atik
GRAFİK UYGULAMA: Aynur Sarıbüyük

BASKI VE CİLT: Ertem Basım Yayın Dağıtım San. Tic. Ltd. Şti.
Başkent Organize San. Bölgesi 22 Cad. No:6 Malıköy, Temelli/Ankara
Tel: 0312 284 18 14

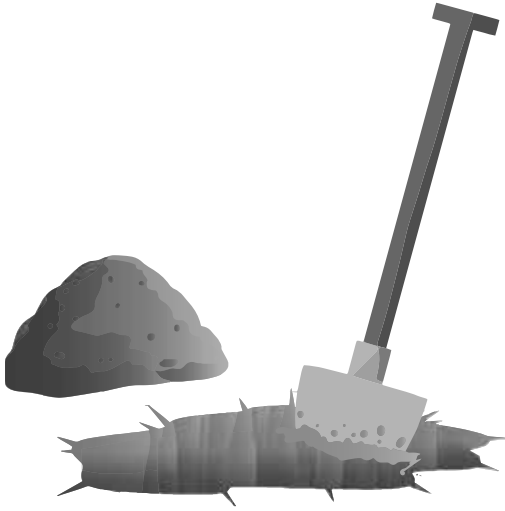
Beşinci Baskı: Eylül 2023 (2000 adet)
(İlk dört baskı İletişim Yayınları tarafından gerçekleştirilmiştir.)

ISBN: 978-605-285-809-7
Yayınevi sertifika no: 45041
Matbaa sertifika no: 48083

Tüm hakları saklıdır. Bu yayının hiçbir bölümü, telif hakkı sahibinin önceden yazılı izni olmaksızın tekrar üretilemez, bir erişim sisteminde tutulamaz, herhangi bir biçimde elektronik, mekanik, fotokopi, kayıt ya da diğer yollarla iletilemez.

ÇUKURLAR

LOUIS SACHAR

 tudem

Louis Sachar

1954'te New York'ta, East Meadow'da doğdu. İlk çocuk hikâyesini lisedeyken yazdı. Hikâyenin kahramanı, öğrencilerini elmaya çeviren Bayan Gorf adında kalpsiz bir öğretmendi. Üniversitede okurken Kuzey Kaliforniya'daki Hillside İlkokulu'nun bahçe gözetmeni olarak çalıştı. Çocuklar ona "Bahçe Öğretmeni Louis" diyordu. Bu okulda tanıştığı öğrencilerden ve yaşadıklarından ilhamla, çok sevilen "Yamuk Okul" serisini yazdı.

Louis Sachar, hukuk fakültesinden mezun oldu ancak avukatlık yapmak yerine kitap yazıyor çünkü esas bu işi seviyor. "Yamuk Okul" serisi, "Marvin Redpost" serisi, *Çukurlar* gibi birçok kitaba imzasını atarak uluslararası çoksatan çocuk edebiyatı yazarları kategorisine giren ve pek çok ödüle değer görülen Sachar, karısı, kızı ve iki köpeğiyle Teksas'ta yaşıyor, boş zamanlarında briç oynamaya bayılıyor.

Tudem Yayınlarından çıkan kitapları:

Yamuk Okul'dan Yumuk Hikâyeler (*roman*)

Yamuk Okul Yıkılıyor (*roman*)

Yamuk Okul'da İşler Karışıyor (*roman*)

Yamuk Okul'da Kıyamet Kopuyor (*roman*)

Çukurlar (*roman*)

Kitabın Ödülleri

Newbery Madalyası

Ulusal Kitap Ödülü

Boston Globe-Horn Book Ödülü

ALA Genç Yetişkinler İçin En İyi Kitap

ALA Kayda Değer Kitap

ALA Hızlı Seçimi

Genç Okur Kurmaca dalında Christopher Ödülü

New York Times Book Review Yılın En Önemli Çocuk Kitabı

Horn Book Fanfare Seçimi

Publishers Weekly Yılın En İyi Kitabı

Bulletin Blue Ribbon Kitabı

School Library Journal Yılın En İyi Kitabı

*Sherre, Jessica, Lori, Kathleen ve Emily'ye
ve de
hepimizin bir şeyler öğrenebileceği,
beşinci sınıf öğretmeni Judy Allen'a*

BİRİNCİ BÖLÜM

YEŞİL GÖL KAMPI'NA GİRİYORSUNUZ

1

Yeşil Göl Kampı'nda göl yoktur. Bir zamanlar çok büyük bir göl vardı, hem de Teksas'ın en büyük gölüydü ama yüzyıldan fazla süre önceydi bu. Orası şimdi sadece kuru, düz bir çorak araziden ibaret.

Eskiden bir de Yeşil Göl kasabası vardı. Gelgelelim kasaba ve orada yaşayan insanlar gölle birlikte kuruyup gittiler.

Yeşil Göl Kampı'nda yaz aylarında gündüz sıcaklığı gölgede otuz beş derece civarında olur; tabii, herhangi bir gölge bulabilirsiniz. Kocaman, kurumuş bir gölde gölgeye pek rastlamazsınız.

Arazinin biricik ağaçları ise "göl"ün doğu kenarındaki iki yaşlı meşedir. İki ağacın arasına hamak gerilidir ve bunun arkasında ahşap kulübe bulunur.

Kampçıların hamakta yatmaları yasaktır. Hamak, Kamp Müdürü'ne aittir. Gölgenin sahibi odur.

Kurumuş gölün üzerinde, çingiraklı yılanlar ile akrepler güneşten kaçmak için kayaların altına ve kampçıların açtığı çukurlara sığınır.

Çingiraklı yılanlar ve akrepler hakkındaki şu kuralı unutmayın: Siz onları rahatsız etmezseniz onlar da sizi rahatsız etmez.

Çoğu zaman.

Akrep, hatta çingiraklı yılan tarafından ısırılmak, başınıza gelebilecek en kötü şey değildir. Bu sizi öldürmez.

Çoğu zaman.

Bazen kampçının teki kendini bir akrebe, hatta küçük bir çingiraklı yılanla ısirtmaya çalışır. Böylece gölde çukur kazmak yerine, iyileşmek için çadırında birkaç gün geçirir.

Ama sarı benekli bir kertenkele tarafından ısırılmak istemezsiniz. Başınıza gelebilecek en kötü şeydir bu. Yavaşça ve acı çekerek ölürsünüz.

Her zaman.

Sarı benekli bir kertenkele tarafından ısırılırsanız meşe ağaçlarının gölgesine girip hamağa uzanabilirsiniz.

Artık kimse size bir şey yapamaz.

2

Okur olarak muhtemelen Őunu soruyor olmalısınız: Bir insan neden Yeşil Göl Kampı'na gider ki?

Ama işte, çoğu kampçıya seçme hakkı verilmedi. Yeşil Göl Kampı, kötü çocuklara özel bir kamptır.

Kötü bir çocuğu alıp her gün sıcak güneŐin altında ona çukur kazdırırsanız, bu onu iyi bir çocuğa dönüŐtürür.

Bazı insanlar böyle düşünüyordu.

Stanley Yelnats'a seçme hakkı verilmişti. Yargıç, "Hapishaneye ya da Yeşil Göl Kampı'na gidebilirsin," demiŐti.

Stanley fakir bir aileden geliyordu. Daha önce hiç kampa gitmemiŐti.

3

Şoförü ve muhafızı saymazsak, otobüsteki tek yolcu Stanley Yelnats'tı. Muhafız, sürücünün yanında oturuyordu, koltuğu Stanley'ye dönüktü. Kucağında tüfek vardı.

Stanley yaklaşık on sıra arkada, kol dayanağına kelepçelenmiş şekilde oturuyordu. Sırt çantası yanındaki koltuktaydı. İçinde diş fırçası, diş macunu ve annesinin ona verdiği bir kutu kırtasiye malzemesi vardı. Stanley, annesine haftada en az bir kez mektup yazacağına söz vermişti.

Görülecek pek şey olmamasına rağmen pencereden dışarı baktı; çoğunlukla saman ve pamuk tarlaları vardı. Hiçliğin ortasına giden uzun bir otobüs yolculuğundaydı. Otobüs klimalı değildi ve sıcak, ağır hava neredeyse kelepçeler kadar boğucuydu.

Ailesiyle birlikte, tıpkı zengin çocukların yaptığı gibi, Stanley de sanki bir süreliğine kampa gidiyormuş gibi davranmaya çalışmışlardı. Stanley küçükken oyuncak pelüş hayvanlarla oynar ve hayvanlar kamptaymış gibi yapardı. Buraya da Eğlence ve Oyun Kampı derdi. Bazen onlara bilyeyle futbol oynatırdı. Bazense bir engel parkurunda koşarlar ya da kesilmiş

lastik bantlara bağlanıp, masadan atlayarak *bungee jumping* yaparlardı. İşte, Stanley şimdi de Egence ve Oyun Kampı'na gidiyormuş gibi davranmaya çalışıyordu. Belki birkaç arkadaş edinebileceğini düşündü. En azından gölde yüzebilecekti.

Yaşadığı yerde hiç arkadaşı yoktu. Fazla kiloluydu ve okuldaki çocuklar şişmanlığı yüzünden onunla sık sık dalga geçerlerdi. Öğretmenleri bile bazen farkında olmadan acımasız yorumlarda bulunurdu. Okulun son gününde matematik öğretmeni Bayan Bell, oran-orantı konusunu işlemişti. Örnek olarak da sınıftaki en ağır çocuk ile en hafif çocuğu seçmiş ve onları tartmıştı. Stanley diğer çocuktan üç kat daha ağırdı. Her ikisini de ne kadar utandırdığının farkında olmayan Bayan Bell, tahtaya 3:1 oranını yazmıştı.

Stanley o günün ilerleyen saatlerinde tutuklanmıştı.

Koltuğunda yığılmış hâlde oturan muhafıza baktı ve adamın uyuyakalıp kalmadığını merak etti. Muhafız güneş gözlüğü taktığı için Stanley onun gözlerini göremiyordu.

Kötü bir çocuk değildi Stanley. Mahkûm edildiği suçu o işlememişti. Sadece yanlış zamanda yanlış yerdeydi.

Bütün suç, onun işe-yaramaz-pis-adi-domuz-hırsız-büyük-büyük-büyükbabasınındı!

Stanley gülümsedi. Aile içinde yaptıkları bir espriydi bu. Ne zaman bir şeyler ters gitse, hep Stanley'nin işe-yaramaz-pis-adi-domuz-hırsız-büyük-büyük-büyükbabasını suçlardı.

Güya büyük büyük büyükbabası tek bacaklı bir Çingene kadından domuz çalmıştı; Çingene de bu yüzden onu ve tüm soyunu lanetlemişti. Stanley ve ailesi elbette lanetlere inanmazdı ama ne zaman bir şeyler ters gitse, birilerini suçlayabilmek içlerine su serpiyordu.

Ve de işler sık sık ters giderdi. Hep yanlış zamanda yanlış yerdeydiler sanki.

Stanley pencereden, dışarıdaki engin boşluğa baktı. Bir telefon telinin yükselip inişini izledi. Zihninde, babasının ona boğuk sesiyle usulca ninni söylediğini duyabiliyordu:

*“Ah keşke, ah keşke,” diye içini çekti ağaçkakan,
“Ağacın kabuğu biraz daha yumuşak olsaydı.”
Kurt aşağıda, aç ve yalnız beklerken,
Ay’a doğru uluuuu-uu-duuu,
“Ah keşke, ah keşke.”*

Babasının eskiden ona söylediği bir ninniydi bu. Melodisi tatlı ve hüzünlüydü. Stanley’nin en sevdiği kısım da babasının “uludu” derken gerçekten ulumasıydı.

Otobüs küçük bir tümseğin üzerinde hopladı ve muhafız ânında alarına geçerek doğruldu.

Stanley’nin babası mucitti. Başarılı bir mucit olmak için üç şeye ihtiyacınız vardır: zekâ, azim ve birazcık da şans.

Stanley’nin babası zekiydi ve çok da azimliydi. Bir projeye başladıktan sonra bazı günler uyumadan, yıllarca çalışırdı. Fakat ne yazık ki şansı ona hiç gülmemişti.

Ne zaman bir deneyi başarısız olsa, Stanley, babasının işe-yaramaz-pis-adi-domuz-hırsız-büyük-büyükbabasına lanet ettiğini duyardı.

Stanley’nin babasına da Stanley Yelnats adı verilmişti; tam adı Stanley Yelnats 3’tü. Bizim Stanley’imiz de Stanley Yelnats 4’tü.

“Stanley Yelnats”ın hem düzden hem de tersten aynı şekilde

yazılması sülaledeki herkesin oldum olası hoşuna giderdi. Bu yüzden oğullarına Stanley adını vermeye devam ettiler. Stanley, kendisinden önceki diğer tüm Stanley Yelnats'lar gibi ailesinin tek çocuğuydu.

Hepsinin ortak bir yanı daha vardı. Kötü şanslarına rağmen umutlarını hiç yitirmemişlerdi. Stanley'nin babasının da söylemekten hoşlandığı gibi: “Başarısızlıktan ders alırım.”

Ama belki bu da lanetin bir parçasıydı. Stanley ve babası her zaman umutlu olmasalardı, umutları her yıkıldığında bu kadar acı çekmeyeceklerdi.

Stanley'nin annesi, ne zaman Stanley ya da babası cesaretlerini kaybedip lanete gerçekten inanmaya başlasa, “Her Stanley Yelnats başarısız olmadı ki,” derdi. Stanley'nin büyük büyükbabası olan ilk Stanley Yelnats, borsadan bir servet kazanmıştı. “Ona da şanssız denemez ya.”

Böyle zamanlarda annesi, ilk Stanley Yelnats'ın kötü şansından bahsetmekten kaçınırdı. Adam, New York'tan Kaliforniya'ya taşınırken tüm servetini kaybetmişti. Yolculuk yaptığı at arabası kanun kaçağı, “Mucuk” lakaplı Kate Barlow tarafından soyulmuştu.

Başlarına bu gelmeseydi, Stanley'nin ailesi şimdi Kaliforniya sahilinde bir malikâne de yaşıyor olacaktı. Bunun yerine, yanık lastik ve ayak kokan küçücük bir apartman dairesine tıklmış durumdaydılar.

Ah keşke, ah keşke...

Daireleri bu şekilde kokuyordu çünkü Stanley'nin babası, eski spor ayakkabıları geri dönüştürmenin bir yolunu bulmaya çalışıyordu. “Eski spor ayakkabılarını kullanmanın yolunu bulan ilk kişi,” derdi, “çok zengin bir adam olacak.”

İşte bu son proje, Stanley'nin tutuklanmasına yol açmıştı. Yol artık asfalt olmadığı için otobüs sık sık sarsılıyordu.

Aslında Stanley, büyük büyükbabasının Mucuk Kate Barlow tarafından soyulduğunu ilk öğrendiğinde etkilenmişti. Elbette Kaliforniya sahilinde yaşamayı tercih ederdi ama yine de ailen-den birinin ünlü bir kanun kaçağı tarafından soyulması havalı bir şeydi.

Kate Barlow aslında Stanley'nin büyük büyükbabasını öp-memişti. Öpseydi çok havalı olurdu ama o sadece öldürdüğü adamları öperdi. Bunun yerine adamın bütün servetini almış ve onu çölün ortasında öylece bırakıvermişti.

“Hayatta kaldığı için şanslıymış,” diye belirtirdi Stanley'nin annesi her seferinde.

Otobüs yavaşlıyordu. Muhafız kollarını esnetirken homur-dandı.

“Yeşil Göl Kampı'na hoş geldin,” dedi şoför.

Stanley kirli pencereden dışarı baktı. Ortada göl falan göre-miyordu.

Ve neredeyse hiçbir şey yeşil değildi.

ÇUKURLAR

LOUIS SACHAR

Türkçeleştiren: İpek Güneş Çıgay

Stanley, işlemediği bir suç için mahkemeye çıktığında yargıç ona iki seçenek sundu: Ya ıslahevine gidecekti ya da Yeşil Göl Kampı'na. Stanley, ikinciyi seçti. Ne var ki göl kurumuş, çöle dönmüştü ve orada her gün, suçlu erkek çocuklara "karakterlerini geliştirmeleri için" çukur kazdırıyorlardı. Ancak Stanley çok geçmeden işin içinde başka iş olduğunu anlayacak, çukur kazdıkça gerçekleri ve Yeşil Göl kasabasının yüzyıllık sarsıcı hikâyesini ortaya çıkaracaktı.

Newbery Madalyası dâhil pek çok ödüle layık görülen, beyazperdeye de uyarlanan *Çukurlar*, tuhaf tesadüflere, iyi ve kötüye, dostluk ve düşmanlığa, şans ve şanssızlığa, pes etmemeye, direnmeye ve umuda dair, birçok duyguyu aynı anda hissettiren, klasikleşmiş bir roman.

ISBN: 978-605-285-809-7

9 786052 858097

tudem.com

f t @ y i n tudemyaingrubu